

Das nationale Leben der Windisch-Bücheln im Jahre 1848/49. Von dr. Fran Ilešič. Laibach. Schwentner. Cena 20 h. Strani 31. — To je poseben odtisk člankov, ki jih je priobčila „Südsteirische Presse“. Gospod pisatelj namerava, kot vidimo iz te knjižice, izdati večje delo o letu 1848. in tu priobčene posameznosti so le dopolnila. Po časopisnih virih nam pripoveduje pisatelj o razmerju med nemškimi mesti in trgi in njih slovenski okolici v Slovenskih goricah, o gibanju zaradi frankobrodskih volitev, o uradništvu in o duhovščini. Bilo bi res jako dobro in tudi potrebno, da se nepristransko sestavi in popiše zgodovina slovenskega narodnega probujenja iz njegovih početkov. Danes so ti dogodki skoro pozabljeni in razširjenih je mnogo napačnih nazorov, katere mora zbistriti jasni govor neovrznih dejstev.

Politika bosanskih i hercegovačkih franjevacu u prošlosti i sadašnjosti. Napisao Philadelphus Philalethes. Preštampano iz „Osvita“. I. Dio. Hrvatska dionička tiskara u Mostaru. Str. 100. — Pisatelj pravi v uvodu: „Že od nekdanj in zlasti v novejšem

času se je čutila potreba, da se osvetli in razloži odnošaj katoliškega prebivalstva Hercegovine in Bosne proti celokupnemu hrvaškemu narodu, kateri, skozi stoletja razdeljen na razne države, ravno zdaj, ko se narodnostna borba poostruje, tudi državnopravno vprašanje vedno bolj pretresuje. To poizkuša v kratkih črtah naš spis, ki je samo osnova za veliko študijo.“ Prvi del, ki ga imamo pred seboj, sega od prvih časov do okupacije l. 1878., drugi del se bo bavil s političnimi in narodnostnimi razmerami od okupacije do sedanjega časa. Seveda so bili glavni kulturni činitelji pod turškim robstvom baš frančiškani, kateri so kot edini učitelji ljudstva morali skrbeti tudi za to, da ohranijo narod in ga privedejo do srečnejših državnopravnih razmer. Vodila sta jih pri tem ideji katolicizma in narodne samostojnosti hrvaške. To nam dokazuje naša knjiga z zgodovinskimi dejstvi. Katoliška vera jih je ločevala od pravoslavne Srbije; smatrali so se vedno za Hrvate in delovali na to, da se združijo s hrvaškim narodom pod habsburško vlado, smatrajoč avstrijskega cesarja za zakonitega hrvaškega narodnega kralja. Dr. E. L.

NAŠE SLIKE.

Vinjeta Žmitkova (na str. 513.) nam kaže jesenski prizor. Sadno drevje je obilo obrodilo. To je veselje za mladino! Paglavci so se spravili nad sadje. Oni nimajo pojma o umni sadjereji in mečejo krepelca v drevje, da padajo sadovi na tla. Kaj jim mar, če še toliko sadja obtolčejo! Saj najbrže tudi nimajo pravega pojma o mojem in tvojem. Nam se prav zdi, da klatijo tuje sadje. Zato pa gledajo, da ga čim več odnesó. Kolikor ne morejo snesti, pa založe za srajco in še blače si spodaj zavežejo, da več spravijo na varno. A naj le počakajo! Skoro se oglasi posestnik, in tedaj bo on vzel v roke krepelce, pa ne, da bi sadje klatil, ampak . . .

„Sv. Mihael“ (str. 520.—521.) je slavna slika Rafaelova. Kako krasna je postava nadangelova! Veliki mojster ga je naslikal kot viteškega mladeniča, ki ssulico prebada hudobca. Kolika gracioznost je v

vsakem udu, v vsakem gibljeju! Slika je zdaj v pariškem Louvru, še jako dobro ohranjena.

„Žetev“ Otona Ivekovića (str. 537) je pa vzeta iz hrvaškega kmečkega življenja. Slikar je dobro pogodil zlasti narodno nošo hrvaško.

Zasluge Kopitarjeve za slovstveno zgodovino portugalsko.

V nobenem kulturnem narodu kralji in velikaši niso igrali tako odločilne in važne vloge, kakor v romanskih plemenih, v Špancih in Portugalcih. Utemeljitelj španskega slovstva je kralj Alfonz X. „Učenjak“, portugalskega pa kralj Diniz. Kralj Diniz ni zbiral samo pesniškega dvora okoli sebe, nego bil je sam odličan pesnik. Njega so posnemali njegov sin in naslednik kralj Alfonz IV. ter bratje tega kralja, grof Albuquerque in Pedro in grof Barcellos. Ti so sestav-